Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller
[redacted]

Kenmerk
Z.26.572336 / D.26.2248429

Vertrouwelijkheid
Openbaar

Onderwerp
Raadsvoorstel Programmabegroting 2027

Voorgesteld besluit

1. De Programmabegroting 2027 vast te stellen, inclusief de daarin opgenomen toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves, en kennis te nemen van het meerjarenperspectief 2028-2030.

2. De voor 2027 in het Investeringsplan 2027-2030 opgenomen investeringskredieten beschikbaar te stellen.

Inleiding

Op grond van de Gemeentewet stelt de gemeenteraad jaarlijks de programmabegroting vast. De Programmabegroting 2027 bevat de beleidsmatige en financiële kaders voor 2027 en het meerjarenperspectief 2028-2030.

Deze begroting heeft een technisch en actualiserend karakter. Naast de nieuwe programma-indeling zijn hierin voornamelijk autonome en wettelijke ontwikkelingen verwerkt, zoals loon- en prijsontwikkelingen, kapitaallasten, circulaires en reeds bekende financiële effecten.

Conform de raadsbrief over de verwerking van het bestuursakkoord in de begroting 2027 is ervoor gekozen de verdere uitwerking van het bestuursakkoord en overige nieuwe budgetaanvragen niet in deze primitieve begroting op te nemen. Deze worden verwerkt in een afzonderlijke eerste begrotingswijziging 2027, zodat hierover een integrale bestuurlijke afweging kan plaatsvinden.

De Programmabegroting 2027 vormt daarmee de financiële basis voor het komende jaar en biedt ruimte om de verdere uitwerking van het bestuursakkoord op een zorgvuldige wijze te verwerken.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de Programmabegroting 2027 beschikt de gemeente over een actueel financieel en beleidsmatig kader voor de uitvoering van de gemeentelijke taken in 2027 en het meerjarenperspectief 2028-2030. Daarnaast wordt voldaan aan de wettelijke verplichting om tijdig een sluitende begroting vast te stellen en aan te bieden aan de provincie.

Argumenten

1.1 De Programmabegroting 2027 vormt het beleidsmatige en financiële kader voor 2027

De Programmabegroting 2027 geeft inzicht in de maatschappelijke opgaven, beleidsdoelen, activiteiten en financiële middelen van de gemeente. De begroting vormt daarmee de basis voor de uitvoering van het gemeentelijk beleid en de uitoefening van de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

1.2 De Programmabegroting 2027 geeft uitvoering aan de uitgangspunten van de geoptimaliseerde P&C-cyclus

De begroting is opgesteld volgens de nieuwe programma-indeling die voortvloeit uit het project Optimalisatie P&C-cyclus. Per programma wordt inzicht gegeven in wat de gemeente wil bereiken, wat zij daarvoor gaat doen en wat dit mag kosten. Hiermee wordt een betere verbinding gelegd tussen maatschappelijke opgaven, beleidsdoelen, activiteiten, resultaten en middelen. Dit versterkt de inzichtelijkheid en de bestuurlijke sturing.

1.3 De samenhang tussen maatschappelijke resultaten en financiële middelen wordt verder versterkt

De vernieuwde opzet van de programmabegroting draagt bij aan een betere koppeling tussen maatschappelijke effecten, activiteiten en financiële middelen. De verdere doorontwikkeling hiervan vindt plaats bij de eerste begrotingswijziging 2027.

1.4 De reservemutaties behoren tot de bevoegdheid van de raad

De in de Programmabegroting 2027 opgenomen mutaties in reserves behoren tot de bevoegdheid van de raad. In de bijlage ‘Financiën’, onder ‘Overzicht reservemutaties per programma’, is een overzicht opgenomen van alle voorgenomen mutaties. Het betreft 24 onttrekkingen aan reserves voor een bedrag van € 3,8 miljoen en 5 toevoegingen aan reserves voor een bedrag van € 1,7 miljoen. Door vaststelling van de Programmabegroting 2027 autoriseert de raad deze reservemutaties.

2.1 Het beschikbaar stellen van investeringskredieten is een bevoegdheid van de raad

In de bijlage Investeringsplan 2027-2030 zijn de voor 2027 voorgenomen investeringen opgenomen. Het betreft in totaal 54 investeringen met een gezamenlijk kredietbedrag van € 47,4 miljoen. Voor de uitvoering van deze investeringen is beschikbaarstelling van de bijbehorende investeringskredieten door de raad noodzakelijk. Door de investeringskredieten voor de jaarschijf 2027 beschikbaar te stellen, wordt uitvoering van het investeringsprogramma mogelijk gemaakt.

Risico’s of kanttekeningen

1.1 Externe ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor het begrotingssaldo en het meerjarenperspectief

De gemeentelijke financiën blijven afhankelijk van externe ontwikkelingen, zoals de ontwikkeling van het gemeentefonds, rijksbeleid, loon- en prijsontwikkelingen en de financiële effecten van nieuwe wet- en regelgeving. Deze ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor het begrotingssaldo en het meerjarenperspectief.

1.2 De uitwerking van het bestuursakkoord is nog niet verwerkt

De Programmabegroting 2027 bevat voornamelijk autonome en wettelijke ontwikkelingen. De financiële en beleidsmatige uitwerking van het bestuursakkoord en overige nieuwe budgetaanvragen is nog niet verwerkt. Deze worden uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd via de eerste begrotingswijziging

2027. Tot dat moment kan met deze nieuwe ambities nog niet volledig uitvoering worden gegeven. Daarnaast is de begroting voor 2027 nagenoeg sluitend, waardoor aanvullende middelen voor de uitvoering van het bestuursakkoord naar verwachting zullen leiden tot de noodzaak van ombuigingen, aanvullende inkomsten of andere dekkingsmaatregelen.

1.3 De septembercirculaire en SPUK's zijn nog niet verwerkt

De financiële effecten van de septembercirculaire zijn niet verwerkt in deze begroting, omdat deze op het moment van opstellen nog niet beschikbaar waren. Dit is consistent met voorgaande jaren, waarbij de effecten van de septembercirculaire in de tussenrapportage worden verwerkt.

In deze Programmabegroting zijn een aantal specifieke uitkeringen (SPUK’s) niet verwerkt. Dat betekent dat zowel de baten als de lasten niet zijn opgenomen. Dit komt doordat een aantal regelingen een looptijd tot 31 december 2026 hebben. De komende periode worden door het Rijk nieuwe regelingen opengesteld en kan gemeente Heerenveen hiervoor een aanvraag indienen. De financiële gevolgen van deze nieuwe regelingen worden in de eerste begrotingswijziging 2027 verwerkt.

1.4 Vanaf 2028 laat het meerjarenperspectief tekorten zien.

Conform de uitgangspunten uit de Perspectiefnota is niet toegewerkt naar een meerjarig sluitende begroting. Door de verschuiving van het ravijnjaar naar 2028 laat het meerjarenperspectief vanaf dat jaar tekorten zien. Ontwikkelingen binnen het gemeentefonds, rijksbeleid, nieuwe gemeentelijke taken en overige externe factoren kunnen de financiële positie verder beïnvloeden. Dit vraagt om voortdurende monitoring en kan leiden tot toekomstige voorstellen voor bijsturing en ombuigingen.

1.5 Ontwikkelingen kunnen invloed hebben op het weerstandsvermogen

In de begroting zijn diverse bijsturingsvoorstellen opgenomen. Indien deze voorstellen niet door de raad worden vastgesteld, kan dit leiden tot aanvullende financiële en strategische risico's. Daarnaast gaat de voorgenomen bouw van de parkeergarage niet door, terwijl de parkeeropgave blijft bestaan. Hoewel de directe financiële impact op de begroting 2027 naar verwachting beperkt is, wordt het bijbehorende risico momenteel nog meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Bij de eerste begrotingswijziging wordt een alternatief voor de parkeeropgave uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd.

2.1 Uitvoering van investeringen kan leiden tot afwijkingen in planning en kosten

Bij de uitvoering van investeringen kunnen externe factoren, zoals marktontwikkelingen, beschikbaarheid van capaciteit, aanbestedingsresultaten en prijsontwikkelingen, leiden tot afwijkingen in planning en kosten. Via de reguliere P&C-documenten wordt de raad hierover geïnformeerd.

Communicatie en participatie

Na besluitvorming door de gemeenteraad wordt de Programmabegroting 2027 openbaar gemaakt via de gebruikelijke gemeentelijke communicatiekanalen en aangeboden aan de provincie Fryslân in het kader van het financieel toezicht. Rond de behandeling van de programmabegroting wordt een persbericht verspreid. Daarnaast wordt de inhoud van de begroting zowel extern via de gebruikelijke communicatiekanalen als intern via de lijnorganisatie en intranet gedeeld. Ter ondersteuning wordt een infographic opgesteld waarin de belangrijkste inkomsten, uitgaven en investeringen op hoofdlijnen worden weergegeven.

Financiën

De financiële gevolgen van dit voorstel zijn verwerkt in de Programmabegroting 2027 en het meerjarenperspectief 2028-2030. Met vaststelling van de Programmabegroting 2027 worden de baten en lasten voor het begrotingsjaar 2027 geautoriseerd. Daarnaast worden de in de begroting opgenomen toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves geautoriseerd en worden de voor 2027 opgenomen investeringskredieten beschikbaar gesteld.

Begrotingssaldo 2027: € 26.000 voordelig.

Bedragen x €1.000

Berekening structureel saldo	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Begrotingsresultaat na mutatie reserves	**26**	**-3.109**	**-2.733**	**-956**
-/- Incidentele lasten	20.388	27.009	13.731	14.275
+ Incidentele baten	18.213	23.653	12.262	13.672
-/- Incidentele toevoegingen reserves	1.661	557	3.883	887
+ Incidentele onttrekkingen reserves	3.836	3.913	5.352	1.490
Structureel saldo begroting	**26**	**-3.109**	**-2.733**	**-956**
Strucureel evenwicht	**Ja**	**Nee**	**Nee**	**Nee**

Effect Programmabegroting 2027

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning	-6.080	-5.918	-5.802	-5.624	-5.363	-5.306
1. Veiligheid	-5.715	-6.087	-6.320	-6.319	-6.318	-6.318
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-13.252	-13.465	-11.824	-12.649	-13.865	-14.494
3. Economie	-7.993	-5.397	-7.442	-6.496	-5.696	-5.843
4. Onderwijs	-8.639	-9.936	-9.407	-9.945	-11.529	-12.470
5. Sport, cultuur en recreatie	-17.801	-19.687	-19.063	-18.783	-18.860	-18.976
6. Sociaal Domein	-109.027	-115.513	-108.147	-106.910	-106.930	-105.815
7. Volksgezondheid en milieu	-19.209	-20.983	-19.588	-19.451	-19.085	-19.318
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-31.259	-27.622	-19.666	-28.307	-16.933	-17.929
50. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-32.644	-34.146	-35.505	-30.804	-26.018	-25.556
Totaal lasten	**-251.621**	**-258.755**	**-242.764**	**-245.288**	**-230.597**	**-232.025**
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning	1.182	1.251	1.300	1.229	944	818
1. Veiligheid	63	25	26	26	26	26
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.899	1.280	1.315	1.240	1.240	1.240
3. Economie	8.604	3.640	6.277	4.701	3.894	4.032
4. Onderwijs	1.237	878	1.072	1.072	1.072	1.072
5. Sport, cultuur en recreatie	2.236	1.491	1.266	1.266	1.266	1.266
6. Sociaal Domein	37.893	37.160	26.788	26.709	26.709	26.709
7. Volksgezondheid en milieu	16.526	16.752	17.369	17.371	17.384	17.381
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	19.306	20.173	15.676	21.652	11.337	12.473
50. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	161.674	163.526	169.525	163.558	162.523	165.449
Totaal baten	**250.619**	**246.176**	**240.616**	**238.824**	**226.395**	**230.466**
Geraamd saldo van baten en lasten	**-1.002**	**-12.579**	**-2.148**	**-6.464**	**-4.202**	**-1.559**
Totaal Toevoegingen reserves	-13.831	-2.380	-1.661	-557	-3.883	-887
Totaal onttrekkingen reserves	28.119	15.511	3.836	3.913	5.352	1.490
Geraamd resultaat	**13.286**	**551**	**26**	**-3.109**	**-2.733**	**-956**

Duurzaamheid

In de programmabegroting 2027 is een paragraaf 'Duurzaamheid' opgenomen.

Bijlagen

Bijlage 1 – (Concept) Raadsbesluit

Bijlage 2 – Programmabegroting 2027